

Direktør Maria Pagels ser det som en fordel, at Grantoftegaard har byen meget tæt på. Foto: Ulla Birk

kal skoletjeneste, som vi samarbejder med, der er rundvisninger for institutioner. Høst - og julemarkeder holder vi også, og vores forhold herude er så gode, at der er plads nok til rigtig mange besøgende. Vi behøver ikke at tage entre eller lukke for adgang, og det er vigtigt, at der er lige adgang for alle.

Og det at vise stedet frem betyder også noget for gårdens sociale arbejde med unge:

- De unge har været vant til at skulle være dem, der blev inkluderet. Når besøgende kommer herud, er det de unge, der inkluderer gæsterne - de er eksperterne, der ved noget om dyreholdet og grøntsagsdyrkningen. Det giver stolthed overfor byboerne, der ikke ved så meget, siger Maria Pagels.

Dyr for alle

Grantoftegaard har haft en større kødkvægsbesætning af Limousine-racen, men den er nu på vej ned mod omkring 10 plus kalve, mens man satser på Galloway racen i stedet, hvor man er oppe på omkring 50, der kan være ude hele året. Det passer allerbedst til den helårsgræsning, man satser på.

Der er også mange får, ge-der - klappedyr, som byboerne holder meget af at besøge, og der er økologiske grise, som også bliver set på med stor interesse.

Der er fast tre gartnere og tre faste dyrepassere ansat. De seks har alle 'deltagere', som man kalder de unge, der kommer og får selvtillid tanket op ved at være på et landbrug med pligter og opgaver, der kan variere, men samværet med dyr betyder rigtig meget.

- Vi har nogle unge, der er så sårbare, at det at være en del af et fællesskab er svært. Dyrene stiller ingen krav til dem, og de fleste kan godt yde omsorg, selv om de har personlige problemer at slås med. At få dem godt videre er vores vigtige opgave, understreger direktøren.

Faktaboks

- Grøntsagsdyrkning: ca. 3 hektar plus væksthus
- Nyttehaver: Knap 0,4 ha
- Limousine: 48 inkl. 6 kalve
- Galloway: 43 inkl. 1 kalv
- Får: 362
- Geder: 15
- og derudover kune kune grise, tre ponyer og to dværgeder

FAGLIGT SET - Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Nyt projekt vil sætte øko-grønt i front

Af Linda Handrup, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

På trods af grønne kostråd og politiske ambitioner om at omstille landbrugssektoren til en mindre animalsk og mere plantebaseret produktion er der begrænset kendskab til grøntsagsavl blandt eksisterende landmænd og elever på jordbrugsuddannelserne. Erfaringer fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug viser et behov for nye uddannelsesforløb og mere viden om økologisk grøntsagsproduktion.

Den økologiske grøntsagsproduktion udgør en forsvindende lille del af det danske landskab. Tal fra Landbrugsstyrelsens årlige kontrol af økologiske bedrifter viser, at der i 2024 blev dyrket 6.554 hektar med økologiske grøntsager svarende til cirka 6,5 procent af det samlede grøntsagsareal og kun cirka 0,25 procent af landets samlede landbrugsareal. Tallene afslører et behov for at understøtte udvikling og opstart af øko-

Økologisk grøntsagsproduktion skal boostet i et nystartet projekt på tværs af videnscentre, organisationer og uddannelser. Foto: Tove Mariegaard Pedersen

logiske grøntsagsbedrifter, hvis danskerne fremadrettet skal have flere danske grøntsager på tallerkenen. En øget produktion af økologiske grøntsager vil desuden bidrage til den politiske målsætning om en fordobling

af det økologiske areal frem mod 2030.

Derfor vil et nystartet projekt sætte økologiske grøntsager på skemaet hos jordbrugere og i fokus i dagligvarehandelens grøntafdelinger. Fokus bliver på uddan-

nelse og efteruddannelse af relevante aktører inden for både produktion og salg af grøntsager.

Projektet skal udvikle nye undervisningsforløb og undervisningsmateriale om økologisk grøntsagsproduk-

tion skræddersyet til landbrugs- og gartnereliver på jordbrugsuddannelserne. Her vil også være kursusforløb for underviserne for at klæde dem på til at uddanne kommende producenter og for nuværende producenter og rådgivere, så de kan bidrage til en øget produktion.

Dagligvarekædernes grøntafdelinger vil blive udannet i råvarekendskab, salg og markedsføring af danske, økologiske grøntsager som en del af projektet.

Derudover udarbejdes en kampagne, som skal oplyse forbrugerne om værdier som sæson, bæredygtighed, brug af pesticider samt miljø- og naturhensyn for at øge afsætningen af lokale, økologiske grøntsager. Bag projektet 'Øko-grønt i front' står Innovationscenter for Økologisk Landbrug sammen med Landbrug & Fødevarer, Videnscenter for Jord- og Landbrug, Dalum Landbrugsskole, HortiAdvice, Jordbrugets Uddannelsescenter og Roskilde Tekniske Skole. Projektet er støttet af Fonden for Plantebaserede Fødevarer.

Økologiske sædskifter og kløvergræs er en fordel i ny kvælstofregulering

Af Morten W. Vestenaa, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Med den nye kvælstofregulering skal økologiske landbrugere fortsætte det gode arbejde med at udvikle sædskifter, hvor kvælstof bliver i systemet. Det er vurderingen fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug, der har flere indsatser, som skal klæde økologiske landbrugere og rådgivere bedst muligt på i forhold til den grønne trepart og aftalen om ny kvælstofregulering indgået i december 2025.

I den nye kvælstofregulering er udledningen af kvælstof til kysten central. Udledning af kvælstof til kyster er afhængig af retention, som er landskabets evne til at ændre formen på kvælstof samt udvaskning af kvælstof fra markens rodzone. Udledning fra marken bestemmes af jordtype, nedbør og sædskifte.

Forfrugt og forforfrugt
Sædskiftet er centralt i den nye kvælstofregulering, som

Økologiske landmænd er godt forberedt til ny kvælstofregulering pga. den høje andel af kløvergræs i de økologiske sædskifter. Foto: Inger Bertelsen

begynder i kalenderåret 2027. På sin vis er den dog allerede begyndt, da de afgrøder, som står på markerne i 2025 og 2026, har betydning for udledningen fra samme marks afgrøde i 2027. Hvis der for

eksempel er kløvergræs på en mark i 2026, og man sår majs i 2027, vil reguleringen udregne en højere udledning, end hvis forfrugten i 2026 til majsens havde været vår-byg med efterafgrøde.

Økologiske landmænd er dog godt forberedt, da kvælstofudvaskningen er begrænset fra kløvergræs, der bor naturligt på økologiske bedrifter, da græssets kulstofopbyggende, kvælstof-

fikserende og ukrudtssanerende egenskaber er hjørnesten i økologisk markdrift uden brug af pesticider og kunstgødning. Nationale oversigter viser, at der i dag er en markant højere andel græs i de økologiske sædskifter end i de konventionelle. 47 procent af det økologiske areal er græs, kløver og lucerne mod 20,3 procent i landbruget som helhed.

Græs til biogas

Det er oplagt at få mere græs i sædskifterne, men man skal høste og afsætte afgrøder, for at arealer opnår kvælstofkvote. I områder med få dyr er bedste mulighed at afsætte græsset til biogas. Der er forskel på interessen for at anvende økologisk kløvergræs blandt biogasselskaberne, så der ligger en stor opgave i at udvikle den forretningsgren. Aftalen om treparten ændrer ikke på, at det kun er økologisk sædskiftegræs, som må høstes til biogas. Med aftalen bliver det dog muligt at tage slæt til biogas på arealer udtaget til permanent ekstensivering med lav naturværdi (HNV mindre end 5). Du kan læse mere på icoel.dk.